

SANCTI AURELII

AUGUSTINI,

HIPPONENSIS EPISCOPI,

SERMONES INEDITI.

CLASSIS III.

SERMONES DE SANCTIS.

SERMO XLV.

De Castitate Joseph Patriarchæ,

Extrahitur ex Cod. Cass. xii, fol. 103. Manifestus
est sancti Augustini stylus; nomen ejusdem in Codice
præfigitur. Ponatur inter Editos ad principium
Classis III de Sanctis ante Sermonem cclxxiii.

SYNOPSIS.

I. Introductio ad Josephi historiam. II. Joseph venundatur in
Ægyptum servitus. III. Joseph tentatur. IV. Joseph temptationem
victor repellit. V. Joseph calumnia probatur, et præparatur ad
futuram exaltationem.

I. CONDECET¹, Fratres, agonem hujus certaminis enar-
rare, in quo Joseph meruit arietem libidinis superare.

¹ Cod. male non decet.

Condecet occulta declarare certamina, quia custodia martyrum magnam fecit victoriam. Non debet celari quomodo potuit inimici subtilitas superari, quia dum fuerit declaratum, tunc castitatis amatores incipiunt confortari. Ista enim certamina praeliantibus magnam praestant audaciam, unde necesse est ut castis reddatur, et pudicis exponatur, ut dum Joseph pro castitate coronatur, et victa Aegyptia superatur¹, diabolus semper in omnibus confundatur.

II. Igitur beatus iste Joseph erat nobili genere ortus, juvenis in aetate, pulcher corpore, et pulchrior castitate. Hic invidia fratrum Ismaelitis puerulus venundatur, cuius fratres vel divitias nescientes vendiderunt², et vile mancipium in Aegyptum³ perducunt venale. Iterum proponitur, semel nascitur⁴, et secundo distrahitur, venditur, comparatur, non servituti dammandus, sed ad magnam gloriam destinandus. Non enim Joseph hominis imperio subjugatur, in quo sic castitas gloriatur, quia etsi denuo venundatur, sed libertas in eo nunquam penitus minoratur. Servus venditur, et dominus collocatur. Latet pariter et potestas; humilis erat puer, crescebat, dominis fideliter serviebat, et dignitas in moribus resplendebat; portabat in animo puritatem, occultabat in genere dignitatem, et ostendebat in moribus libertatem. O vilis distractio et magna comparatio! Servus et liber; servus pro invidia, liber pro justitia; servus ne dissipet charitatem, liber ut vindicet castitatem. Servit fideliter et pugnat audaciter. Exercuit fidem, et meruit ad majorem gloriam pervenire. Et ideo dominatur dominus, quia dum eum

¹ Abundat particula *et*, quam deleyimus. — ² Verba *vile mancipium* reperiuntur in S. Ambrosio, de Josepho Patriarcha, Expos. in Psal. cxviii, n. 31, fol. 535. — ³ Codex male in Aegypto. — ⁴ Sic Codex evidenter mendosus; forte in cisternam injicitur.

infelix mulier in occulto tentavit, domini sui fidem ex integrō conservavit¹.

III. Venundatur igitur Joseph castissimus, in æ domo traditur, Pharaoni regi² fideliter serviturus. Diligitur a domino, et amatur a domina. Sed domini sincera dilectio, quia ille pro fide puerum diligebat; nam illa causa libidinis amplectebat. Dominus in fide probata lætabatur, et domina in decore corporis angebatur. Crescente autem tempore, crescebat et juvenis pulchritudo. Et quantum ille crescebat in corpore, tantum Aegyptiam pro crimine amor urgebat ad libidinem; quæ cum diutius jam ferre non posset igneum caloris ardorem, splendentis juvenis inflammata decore, cogitat, diabolo immittente, quomodo posset innocentem solitarium capere in silentio. Coepit ergo primitus meretrix semetipsam aptare, putans juvenis animum facile inclinare; aromatibus pretiosis vestem fumigat; unguento mortifero corpus inundat; ita ut, antequam oculis videretur, si homo ferreus esset, odoribus facile moveretur. Sed ipsius athletæ luctamen, Fratres, primitus declaremus, quomodo pugnavit, vel qualiter adversa tentamenta fortissimus superavit. Primitus eum juventus propria provocabat; secundo libido intrinsecus titillabat; foris vero mulier expugnabat, omniumque honorum copiam promittebat, quando adversus eum aditum inquirebat, quia desiderio suo satisfacere cupiebat. Cumque se impudens femina tantis illecebris circumdata, minime cerneret juvenem capere posse, ipsa etiam per se ipsam in cubiculum ingressa, dum intrantem intrinsecus cernit, conclusit juvenem, solitarium

¹ Vide Sermones cclix, n. 3, et cccxliii, n. 6, 7, 8. — ² Non Pharaoni regi, sed ejusdem Spadoni, ut dicit Augustinus Quest. in Genes. Quest. cxxxvi. servit Joseph. Unde credendum est aut sanctum Doctorem loquendo lapsu memorie, aut amanuensem scribendo attentionis defectu errasse.

comprehendit; stetit in fauce libido; fit longa certatio, in qua Angelorum et dæmonum praesto est expectatio. Expectant utrique exercitus, utrique certatim¹ libidinem et castitatem pugnantes sustinent, quis de duobus vincere potuisset. Joseph desursum Angeli confortabant, Ægyptiam deorsum dæmones provocabant; illi juvenem protegebant, illam dæmones compellebant. Et quantum in illa ardorem corporis dæmones suscitabant, tantum Christus suo militi duplicata arma desuper ministrabat. Nec poterant pestifera blandimenta casta concutere fundamenta; quia ut non moverentur occulta secreta, Joseph fundatus fuerat super petram. Alloquitur itaque impudens foemina conclusum in cubiculo juvenem, primitus verbis² minacibus terrens, et sic postea blandimenta ostendens: Domina sum, inquit, tua, et maxima pecunia te mihi in famulum comparavi; qui nisi consensum dederis, vincula te manebunt, et carceres, atque exitus implacabiles; si vero consenseris, in honore maximo eris, et omnia in tuo dominio obtinebis. Sed forsitan domesticos times, aut virum meum metuis; non timeas, non verear; nullus videt, nullus inquiret. Ignorat vir meus quid cogitavit animus meus. Cognosce eum latere; tantum festina quæ postularis implere. Nullus scire potest secretum, nullus negotium, cum fuerit adimpletum. Accommoda jam animum, et meo desiderio præbe solatium. Omne tibi tradam imperium, si meum modo impleveris desiderium.

IV. Et Joseph: O mulier, inquit, pestifera, serpens et vipera, quid blandimentis laqueum preparas, et mei animi devotionem exagitas? Quid dicis? quid queris? ad quid hortaris? Per quid in tantis illecebris fatigaris? Regina vocaris, et cum servo te commiscere delectaris? Si

¹ Codex male utrosque certatio. — ² Deest in Codice vox verbis.

servum comparasti, exerce dominatum; si predilectione amplectaris, aestima tanquam ex tuo utero procreatū, aut computandum³, aut dilige comparatum, et vivente marito, noli irruere in peccatum⁴. Servus equidem ego nunquam fui, sed sum nobili genere ortus, nepos Abrahæ et Isaac, qui cum Deo familiari fiducia loquebantur. Pater mihi Jacob, qui cum Angelo colluctatus est. Nam quod venundatus sum tibi, fratrum fecit invidia; fraternitas mihi contulit omnia, sed animæ libertas non tenetur obnoxia; quia etsi in nomine servitus comprobatur, sed occulta libertas intus in pectore conservatur. Venundatus sum tibi, et ego fateor, dico, non denego qui sum⁵; quæ jussesis obedio et observo; ad istud vero non acquiesco. Impone quæcumque volueris gravia, et faciam. Exerce dominium, habeo tecum divinum auxilium. Ostende potestatem, injice feritatem, nam meam non pollues castitatem. Sine causa tu pugnas tecum, non dormio tecum, quia est Deus vigilans tecum⁶; desine, Mulier, desine; quid dicas maritum absentem, de tuo crimen nescientem⁷, et non vides Deum ubique præsentem? Clausa est janua, sed cognosce, Domina, quia Deo nota sunt omnia. In omni loco oculi ejus speculantur bonos et malos. Omnia cernit, omnes discernit; omnium prospicit desiderium, sub cuius astamus imperium; et præsente ipso habeo committere adulterium? Sile jam, Mulier, sile; recordare virum tuum, et time Dominum tuum. Habeto præ oculis cunctorum præsentiam, et noli provocare ad facinus innocentiam. Time judicium Dei; præsentes sunt Angeli Dei.

¹ Phrasis hec omnino vitiosa; scriptum fuisse primitus ultra crederem: Aut cum pudore dilige comparatum. — ² Vide Serm. ccclix, n. 3. —

³ Codex male quæ. — ⁴ Augustinus in Sermone ccxliii, n. 5, eadem verba repetit: Sepe enim absens est maritus, semper est præsens Deus, —

⁵ Codex male marito absente... nesciente.

Jam non potes maculare decorem corporis mei. Quiesce, quiesce, et in tali opere obmutesce, aut absentes homines erubescet, aut praesentes Angelos contremisce. Sed ecce jam talis sum, et consentio tibi; quomodo jam domina eris, aut quale dominum adultera obtinebis? Quibus oculis maritum tuum post factum aspicies, cui insidias praeparas? quibus amplexibus solito more constringes, quem interficere cogitas? quibus sermonibus alloqueris, cuius cubile infelix violare conaris? Imitare, Mulier, imitare turturam, castam, pudicam, veram, quomodo fidem servat integrum. Illa enim uni viro conjuncta, alterum non requirit; et si morte præventus fuerit, ad alium non accedit. Aves fidem diligenter possunt servare, et mortuo primo marito, non patiuntur ad alterum declinare; et tu, Mulier infelix, torum regalem festinas ab extraneo violeari? Attende ad avem pudicam, et serva fidem marito. Imitare, Impudica, turturis castitatem, et immuta ab scelere voluntatem; nam meam non poteris seducere tuis blandimentis ætatem. Ista Joseph dicebat, et plus in Ægyptia ardor libidinis exurgebat; cumque jam fixum juvenem cerneret, et nullum affectum suis seductionibus carperet, amplius quam coeperat sœvit. Et dum verbis perseverando concludit¹, conclusum sibi stans manibus apprehendit. Tunc athleta Christi² detentus, dum non inventaret qualiter posset mulierem impudicam evadere, vestem, qua opertus erat, in manibus ejus fugiendo dimisit, nudusque ab scelere foras exivit, et mulierem inanem intrinsecus dereliquit.

V. Remansit Ægyptia rea, vestem in manibus ferens, et eam pro falso testimonio tenens; stetit plena confusione, reatu obnoxia, inanis et vacua. Evadit Joseph, vestimento relicto. Exultant Angeli, lætantur Archangeli, tripudiant

¹ Codex male condit. — ² Non immerito dicitur *athleta Christi* venturi.

cœlestes amici, et torquentur de victoria dæmones inimici. Angeli in cœlis exultant cum lætitia, et dæmones in terris remanent cum tristitia. Cumque se illa videret in omnibus superatam, conversa ad virum suum, quod vincere non potuit, aliud simulavit, et castum juvenem marito mentiens accusavit. Vertit crimen in alio, quod habebat. Dicit de illo quod ipsa facere cupiebat; et inauditum condemnat, quia non potuit perficere quod quærebat. Audit maritus falsam uxorem, et facile vertitur in furorem. Minatur, furiatur, ad magnam iracundiam excitatur, et jubet ut in carcere includatur. Intrat ligatus in vinculis preliator, somniorum mirificus declarator. Intrat hilaris, lætus, mundus et purus, de castitate semper securus. Fit tamen tarditas, dum probatur; sed ut jam oblivio repellatur, Pharaoni regi somnus datur, ut Joseph de carcere velociter reducatur. Creditur ut somnium disserat. Dicit futura, pronuntiat et ventura; omnia declaravit, et Pharaon principem per omnem terram Joseph in famis tempore collocavit. Per castitatem Joseph liberatur, per castitatem humili exaltatur, per castitatem innocens coronatur; per ipsam imperat, per ipsam exultat¹, per ipsam justus efficitur in terris, quia per ipsam² nunc tripudiat coronatus in cœlis.

¹ Codex male exaltat. — ² Id. per ipsa.

(a) Luc. xx, 8. — (b) Ibid. p. 9. — (c) Ibid. p. 10. — (d) Ibid. p. 11. — (e) Ibid. p. 12. — (f) Ibid. p. 13. — (g) Ibid. p. 14. — (h) Ibid. p. 15. — (i) Ibid. p. 16. — (j) Ibid. p. 17. — (k) Ibid. p. 18. — (l) Ibid. p. 19. — (m) Ibid. p. 20. — (n) Ibid. p. 21. — (o) Ibid. p. 22. — (p) Ibid. p. 23. — (q) Ibid. p. 24. — (r) Ibid. p. 25. — (s) Ibid. p. 26. — (t) Ibid. p. 27. — (u) Ibid. p. 28. — (v) Ibid. p. 29. — (w) Ibid. p. 30. — (x) Ibid. p. 31. — (y) Ibid. p. 32. — (z) Ibid. p. 33. — (aa) Ibid. p. 34. — (bb) Ibid. p. 35. — (cc) Ibid. p. 36. — (dd) Ibid. p. 37. — (ee) Ibid. p. 38. — (ff) Ibid. p. 39. — (gg) Ibid. p. 40. — (hh) Ibid. p. 41. — (ii) Ibid. p. 42. — (jj) Ibid. p. 43. — (kk) Ibid. p. 44. — (ll) Ibid. p. 45. — (mm) Ibid. p. 46. — (nn) Ibid. p. 47. — (oo) Ibid. p. 48. — (pp) Ibid. p. 49. — (qq) Ibid. p. 50. — (rr) Ibid. p. 51. — (ss) Ibid. p. 52. — (tt) Ibid. p. 53. — (uu) Ibid. p. 54. — (vv) Ibid. p. 55. — (ww) Ibid. p. 56. — (xx) Ibid. p. 57. — (yy) Ibid. p. 58. — (zz) Ibid. p. 59. — (aa) Ibid. p. 60. — (bb) Ibid. p. 61. — (cc) Ibid. p. 62. — (dd) Ibid. p. 63. — (ee) Ibid. p. 64. — (ff) Ibid. p. 65. — (gg) Ibid. p. 66. — (hh) Ibid. p. 67. — (ii) Ibid. p. 68. — (jj) Ibid. p. 69. — (kk) Ibid. p. 70. — (ll) Ibid. p. 71. — (mm) Ibid. p. 72. — (nn) Ibid. p. 73. — (oo) Ibid. p. 74. — (pp) Ibid. p. 75. — (qq) Ibid. p. 76. — (rr) Ibid. p. 77. — (ss) Ibid. p. 78. — (tt) Ibid. p. 79. — (uu) Ibid. p. 80. — (vv) Ibid. p. 81. — (ww) Ibid. p. 82. — (xx) Ibid. p. 83. — (yy) Ibid. p. 84. — (zz) Ibid. p. 85. — (aa) Ibid. p. 86. — (bb) Ibid. p. 87. — (cc) Ibid. p. 88. — (dd) Ibid. p. 89. — (ee) Ibid. p. 90. — (ff) Ibid. p. 91. — (gg) Ibid. p. 92. — (hh) Ibid. p. 93. — (ii) Ibid. p. 94. — (jj) Ibid. p. 95. — (kk) Ibid. p. 96. — (ll) Ibid. p. 97. — (mm) Ibid. p. 98. — (nn) Ibid. p. 99. — (oo) Ibid. p. 100. — (pp) Ibid. p. 101. — (qq) Ibid. p. 102. — (rr) Ibid. p. 103. — (ss) Ibid. p. 104. — (tt) Ibid. p. 105. — (uu) Ibid. p. 106. — (vv) Ibid. p. 107. — (ww) Ibid. p. 108. — (xx) Ibid. p. 109. — (yy) Ibid. p. 110. — (zz) Ibid. p. 111. — (aa) Ibid. p. 112. — (bb) Ibid. p. 113. — (cc) Ibid. p. 114. — (dd) Ibid. p. 115. — (ee) Ibid. p. 116. — (ff) Ibid. p. 117. — (gg) Ibid. p. 118. — (hh) Ibid. p. 119. — (ii) Ibid. p. 120. — (jj) Ibid. p. 121. — (kk) Ibid. p. 122. — (ll) Ibid. p. 123. — (mm) Ibid. p. 124. — (nn) Ibid. p. 125. — (oo) Ibid. p. 126. — (pp) Ibid. p. 127. — (qq) Ibid. p. 128. — (rr) Ibid. p. 129. — (ss) Ibid. p. 130. — (tt) Ibid. p. 131. — (uu) Ibid. p. 132. — (vv) Ibid. p. 133. — (ww) Ibid. p. 134. — (xx) Ibid. p. 135. — (yy) Ibid. p. 136. — (zz) Ibid. p. 137. — (aa) Ibid. p. 138. — (bb) Ibid. p. 139. — (cc) Ibid. p. 140. — (dd) Ibid. p. 141. — (ee) Ibid. p. 142. — (ff) Ibid. p. 143. — (gg) Ibid. p. 144. — (hh) Ibid. p. 145. — (ii) Ibid. p. 146. — (jj) Ibid. p. 147. — (kk) Ibid. p. 148. — (ll) Ibid. p. 149. — (mm) Ibid. p. 150. — (nn) Ibid. p. 151. — (oo) Ibid. p. 152. — (pp) Ibid. p. 153. — (qq) Ibid. p. 154. — (rr) Ibid. p. 155. — (ss) Ibid. p. 156. — (tt) Ibid. p. 157. — (uu) Ibid. p. 158. — (vv) Ibid. p. 159. — (ww) Ibid. p. 160. — (xx) Ibid. p. 161. — (yy) Ibid. p. 162. — (zz) Ibid. p. 163. — (aa) Ibid. p. 164. — (bb) Ibid. p. 165. — (cc) Ibid. p. 166. — (dd) Ibid. p. 167. — (ee) Ibid. p. 168. — (ff) Ibid. p. 169. — (gg) Ibid. p. 170. — (hh) Ibid. p. 171. — (ii) Ibid. p. 172. — (jj) Ibid. p. 173. — (kk) Ibid. p. 174. — (ll) Ibid. p. 175. — (mm) Ibid. p. 176. — (nn) Ibid. p. 177. — (oo) Ibid. p. 178. — (pp) Ibid. p. 179. — (qq) Ibid. p. 180. — (rr) Ibid. p. 181. — (ss) Ibid. p. 182. — (tt) Ibid. p. 183. — (uu) Ibid. p. 184. — (vv) Ibid. p. 185. — (ww) Ibid. p. 186. — (xx) Ibid. p. 187. — (yy) Ibid. p. 188. — (zz) Ibid. p. 189. — (aa) Ibid. p. 190. — (bb) Ibid. p. 191. — (cc) Ibid. p. 192. — (dd) Ibid. p. 193. — (ee) Ibid. p. 194. — (ff) Ibid. p. 195. — (gg) Ibid. p. 196. — (hh) Ibid. p. 197. — (ii) Ibid. p. 198. — (jj) Ibid. p. 199. — (kk) Ibid. p. 200. — (ll) Ibid. p. 201. — (mm) Ibid. p. 202. — (nn) Ibid. p. 203. — (oo) Ibid. p. 204. — (pp) Ibid. p. 205. — (qq) Ibid. p. 206. — (rr) Ibid. p. 207. — (ss) Ibid. p. 208. — (tt) Ibid. p. 209. — (uu) Ibid. p. 210. — (vv) Ibid. p. 211. — (ww) Ibid. p. 212. — (xx) Ibid. p. 213. — (yy) Ibid. p. 214. — (zz) Ibid. p. 215. — (aa) Ibid. p. 216. — (bb) Ibid. p. 217. — (cc) Ibid. p. 218. — (dd) Ibid. p. 219. — (ee) Ibid. p. 220. — (ff) Ibid. p. 221. — (gg) Ibid. p. 222. — (hh) Ibid. p. 223. — (ii) Ibid. p. 224. — (jj) Ibid. p. 225. — (kk) Ibid. p. 226. — (ll) Ibid. p. 227. — (mm) Ibid. p. 228. — (nn) Ibid. p. 229. — (oo) Ibid. p. 230. — (pp) Ibid. p. 231. — (qq) Ibid. p. 232. — (rr) Ibid. p. 233. — (ss) Ibid. p. 234. — (tt) Ibid. p. 235. — (uu) Ibid. p. 236. — (vv) Ibid. p. 237. — (ww) Ibid. p. 238. — (xx) Ibid. p. 239. — (yy) Ibid. p. 240. — (zz) Ibid. p. 241. — (aa) Ibid. p. 242. — (bb) Ibid. p. 243. — (cc) Ibid. p. 244. — (dd) Ibid. p. 245. — (ee) Ibid. p. 246. — (ff) Ibid. p. 247. — (gg) Ibid. p. 248. — (hh) Ibid. p. 249. — (ii) Ibid. p. 250. — (jj) Ibid. p. 251. — (kk) Ibid. p. 252. — (ll) Ibid. p. 253. — (mm) Ibid. p. 254. — (nn) Ibid. p. 255. — (oo) Ibid. p. 256. — (pp) Ibid. p. 257. — (qq) Ibid. p. 258. — (rr) Ibid. p. 259. — (ss) Ibid. p. 260. — (tt) Ibid. p. 261. — (uu) Ibid. p. 262. — (vv) Ibid. p. 263. — (ww) Ibid. p. 264. — (xx) Ibid. p. 265. — (yy) Ibid. p. 266. — (zz) Ibid. p. 267. — (aa) Ibid. p. 268. — (bb) Ibid. p. 269. — (cc) Ibid. p. 270. — (dd) Ibid. p. 271. — (ee) Ibid. p. 272. — (ff) Ibid. p. 273. — (gg) Ibid. p. 274. — (hh) Ibid. p. 275. — (ii) Ibid. p. 276. — (jj) Ibid. p. 277. — (kk) Ibid. p. 278. — (ll) Ibid. p. 279. — (mm) Ibid. p. 280. — (nn) Ibid. p. 281. — (oo) Ibid. p. 282. — (pp) Ibid. p. 283. — (qq) Ibid. p. 284. — (rr) Ibid. p. 285. — (ss) Ibid. p. 286. — (tt) Ibid. p. 287. — (uu) Ibid. p. 288. — (vv) Ibid. p. 289. — (ww) Ibid. p. 290. — (xx) Ibid. p. 291. — (yy) Ibid. p. 292. — (zz) Ibid. p. 293. — (aa) Ibid. p. 294. — (bb) Ibid. p. 295. — (cc) Ibid. p. 296. — (dd) Ibid. p. 297. — (ee) Ibid. p. 298. — (ff) Ibid. p. 299. — (gg) Ibid. p. 300. — (hh) Ibid. p. 301. — (ii) Ibid. p. 302. — (jj) Ibid. p. 303. — (kk) Ibid. p. 304. — (ll) Ibid. p. 305. — (mm) Ibid. p. 306. — (nn) Ibid. p. 307. — (oo) Ibid. p. 308. — (pp) Ibid. p. 309. — (qq) Ibid. p. 310. — (rr) Ibid. p. 311. — (ss) Ibid. p. 312. — (tt) Ibid. p. 313. — (uu) Ibid. p. 314. — (vv) Ibid. p. 315. — (ww) Ibid. p. 316. — (xx) Ibid. p. 317. — (yy) Ibid. p. 318. — (zz) Ibid. p. 319. — (aa) Ibid. p. 320. — (bb) Ibid. p. 321. — (cc) Ibid. p. 322. — (dd) Ibid. p. 323. — (ee) Ibid. p. 324. — (ff) Ibid. p. 325. — (gg) Ibid. p. 326. — (hh) Ibid. p. 327. — (ii) Ibid. p. 328. — (jj) Ibid. p. 329. — (kk) Ibid. p. 330. — (ll) Ibid. p. 331. — (mm) Ibid. p. 332. — (nn) Ibid. p. 333. — (oo) Ibid. p. 334. — (pp) Ibid. p. 335. — (qq) Ibid. p. 336. — (rr) Ibid. p. 337. — (ss) Ibid. p. 338. — (tt) Ibid. p. 339. — (uu) Ibid. p. 340. — (vv) Ibid. p. 341. — (ww) Ibid. p. 342. — (xx) Ibid. p. 343. — (yy) Ibid. p. 344. — (zz) Ibid. p. 345. — (aa) Ibid. p. 346. — (bb) Ibid. p. 347. — (cc) Ibid. p. 348. — (dd) Ibid. p. 349. — (ee) Ibid. p. 350. — (ff) Ibid. p. 351. — (gg) Ibid. p. 352. — (hh) Ibid. p. 353. — (ii) Ibid. p. 354. — (jj) Ibid. p. 355. — (kk) Ibid. p. 356. — (ll) Ibid. p. 357. — (mm) Ibid. p. 358. — (nn) Ibid. p. 359. — (oo) Ibid. p. 360. — (pp) Ibid. p. 361. — (qq) Ibid. p. 362. — (rr) Ibid. p. 363. — (ss) Ibid. p. 364. — (tt) Ibid. p. 365. — (uu) Ibid. p. 366. — (vv) Ibid. p. 367. — (ww) Ibid. p. 368. — (xx) Ibid. p. 369. — (yy) Ibid. p. 370. — (zz) Ibid. p. 371. — (aa) Ibid. p. 372. — (bb) Ibid. p. 373. — (cc) Ibid. p. 374. — (dd) Ibid. p. 375. — (ee) Ibid. p. 376. — (ff) Ibid. p. 377. — (gg) Ibid. p. 378. — (hh) Ibid. p. 379. — (ii) Ibid. p. 380. — (jj) Ibid. p. 381. — (kk) Ibid. p. 382. — (ll) Ibid. p. 383. — (mm) Ibid. p. 384. — (nn) Ibid. p. 385. — (oo) Ibid. p. 386. — (pp) Ibid. p. 387. — (qq) Ibid. p. 388. — (rr) Ibid. p. 389. — (ss) Ibid. p. 390. — (tt) Ibid. p. 391. — (uu) Ibid. p. 392. — (vv) Ibid. p. 393. — (ww) Ibid. p. 394. — (xx) Ibid. p. 395. — (yy) Ibid. p. 396. — (zz) Ibid. p. 397. — (aa) Ibid. p. 398. — (bb) Ibid. p. 399. — (cc) Ibid. p. 400. — (dd) Ibid. p. 401. — (ee) Ibid. p. 402. — (ff) Ibid. p. 403. — (gg) Ibid. p. 404. — (hh) Ibid. p. 405. — (ii) Ibid. p. 406. — (jj) Ibid. p. 407. — (kk) Ibid. p. 408. — (ll) Ibid. p. 409. — (mm) Ibid. p. 410. — (nn) Ibid. p. 411. — (oo) Ibid. p. 412. — (pp) Ibid. p. 413. — (qq) Ibid. p. 414. — (rr) Ibid. p. 415. — (ss) Ibid. p. 416. — (tt) Ibid. p. 417. — (uu) Ibid. p. 418. — (vv) Ibid. p. 419. — (ww) Ibid. p. 420. — (xx) Ibid. p. 421. — (yy) Ibid. p. 422. — (zz) Ibid. p. 423. — (aa) Ibid. p. 424. — (bb) Ibid. p. 425. — (cc) Ibid. p. 426. — (dd) Ibid. p. 427. — (ee) Ibid. p. 428. — (ff) Ibid. p. 429. — (gg) Ibid. p. 430. — (hh) Ibid. p. 431. — (ii) Ibid. p. 432. — (jj) Ibid. p. 433. — (kk) Ibid. p. 434. — (ll) Ibid. p. 435. — (mm) Ibid. p. 436. — (nn) Ibid. p. 437. — (oo) Ibid. p. 438. — (pp) Ibid. p. 439. — (qq) Ibid. p. 440. — (rr) Ibid. p. 441. — (ss) Ibid. p. 442. — (tt) Ibid. p. 443. — (uu) Ibid. p. 444. — (vv) Ibid. p. 445. — (ww) Ibid. p. 446. — (xx) Ibid. p. 447. — (yy) Ibid. p. 448. — (zz) Ibid. p. 449. — (aa) Ibid. p. 450. — (bb) Ibid. p. 451. — (cc) Ibid. p. 452. — (dd) Ibid. p. 453. — (ee) Ibid. p. 454. — (ff) Ibid. p. 455. — (gg) Ibid. p. 456. — (hh) Ibid. p. 457. — (ii) Ibid. p. 458. — (jj) Ibid. p. 459. — (kk) Ibid. p. 460. — (ll) Ibid. p. 461. — (mm) Ibid. p. 462. — (nn) Ibid. p. 463. — (oo) Ibid. p. 464. — (pp) Ibid. p. 465. — (qq) Ibid. p. 466. — (rr) Ibid. p. 467. — (ss) Ibid. p. 468. — (tt) Ibid. p. 469. — (uu) Ibid. p. 470. — (vv) Ibid. p. 471. — (ww) Ibid. p. 472. — (xx) Ibid. p. 473. — (yy) Ibid. p. 474. — (zz) Ibid. p. 475. — (aa) Ibid. p. 476. — (bb) Ibid. p. 477. — (cc) Ibid. p. 478. — (dd) Ibid. p. 479. — (ee) Ibid. p. 480. — (ff) Ibid. p. 481. — (gg) Ibid. p. 482. — (hh) Ibid. p. 483. — (ii) Ibid. p. 484. — (jj) Ibid. p. 485. — (kk) Ibid. p. 486. — (ll) Ibid. p. 487. — (mm) Ibid. p. 488. — (nn) Ibid. p. 489. — (oo) Ibid. p. 490. — (pp) Ibid. p. 491. — (qq) Ibid. p. 492. — (rr) Ibid. p. 493. — (ss) Ibid. p. 494. — (tt) Ibid. p. 495. — (uu) Ibid. p. 496. — (vv) Ibid. p. 497. — (ww) Ibid. p. 498. — (xx) Ibid. p. 499. — (yy) Ibid. p. 500. — (zz) Ibid. p. 501. — (aa) Ibid. p. 502. — (bb) Ibid. p. 503. — (cc) Ibid. p. 504. — (dd) Ibid. p. 505. — (ee) Ibid. p. 506. — (ff) Ibid. p. 507. — (gg) Ibid. p. 508. — (hh) Ibid. p. 509. — (ii) Ibid. p. 510. — (jj) Ibid. p. 511. — (kk) Ibid. p. 512. — (ll) Ibid. p. 513. — (mm) Ibid. p. 514. — (nn) Ibid. p. 515. — (oo) Ibid. p. 516. — (pp) Ibid. p. 517. — (qq) Ibid. p. 518. — (rr) Ibid. p. 519. — (ss) Ibid. p. 520. — (tt) Ibid. p. 521. — (uu) Ibid. p. 522. — (vv) Ibid. p. 523. — (ww) Ibid. p. 524. — (xx) Ibid. p. 525. — (yy) Ibid. p. 526. — (zz) Ibid. p. 527. — (aa) Ibid. p. 528. — (bb) Ibid. p. 529. — (cc) Ibid. p. 530. — (dd) Ibid. p. 531. — (ee) Ibid. p. 532. — (ff) Ibid. p. 533. — (gg) Ibid. p. 534. — (hh) Ibid. p. 535. — (ii) Ibid. p. 536. — (jj) Ibid. p. 537. — (kk) Ibid. p. 538. — (ll) Ibid. p. 539. — (mm) Ibid. p. 540. — (nn) Ibid. p. 541. — (oo) Ibid. p. 542. — (pp) Ibid. p. 543. — (qq) Ibid. p. 544. — (rr) Ibid. p. 545. — (ss) Ibid. p. 546. — (tt) Ibid. p. 547. — (uu) Ibid. p. 548. — (vv) Ibid. p. 549. — (ww) Ibid. p. 550. — (xx) Ibid. p. 551. — (yy) Ibid. p. 552. — (zz) Ibid. p. 553. — (aa) Ibid. p. 554. — (bb) Ibid. p. 555. — (cc) Ibid. p. 556. — (dd) Ibid. p. 557. — (ee) Ibid. p. 558. — (ff) Ibid. p. 559. — (gg) Ibid. p. 560. — (hh) Ibid. p. 561. — (ii) Ibid. p. 562. — (jj) Ibid. p. 563. — (kk) Ibid. p. 564. — (ll) Ibid. p. 565. — (mm) Ibid. p. 566. — (nn) Ibid. p. 567. — (oo) Ibid. p. 568. — (pp) Ibid. p. 569. — (qq) Ibid. p. 570. — (rr) Ibid. p. 571. — (ss) Ibid. p. 572. — (tt) Ibid. p. 573. — (uu) Ibid. p. 574. — (vv) Ibid. p. 575. — (ww) Ibid. p. 576. — (xx) Ibid. p. 577. — (yy) Ibid. p. 578. — (zz) Ibid. p. 579. — (aa) Ibid. p. 580. — (bb) Ibid. p. 581. — (cc) Ibid. p. 582. — (dd) Ibid. p. 583. — (ee) Ibid. p. 584. — (ff) Ibid. p. 585. — (gg) Ibid. p. 586. — (hh) Ibid. p. 587. — (ii) Ibid. p. 588. — (jj) Ibid. p. 589. — (kk) Ibid. p. 590. — (ll) Ibid. p. 591. — (mm) Ibid. p. 592. — (nn) Ibid. p. 593. — (oo) Ibid. p. 594. — (pp) Ibid. p. 595. — (qq) Ibid. p. 596. — (rr) Ibid. p. 597. — (ss) Ibid. p. 598. — (tt) Ibid. p. 599. — (uu) Ibid. p. 600. — (vv) Ibid. p. 601. — (ww) Ibid. p. 602. — (xx) Ibid. p. 603. — (yy) Ibid. p. 604. — (zz) Ibid. p. 605. — (aa) Ibid. p. 606. — (bb) Ibid. p. 607. — (cc) Ibid. p. 608. — (dd) Ibid. p. 609. — (ee) Ibid. p. 610. — (ff) Ibid. p. 611. — (gg) Ibid. p. 612. — (hh) Ibid. p. 613. — (ii) Ibid. p. 614. — (jj) Ibid. p. 615. — (kk) Ibid. p. 616. — (ll) Ibid. p. 617. — (mm) Ibid. p. 618. — (nn) Ibid. p. 619. — (oo) Ibid. p. 620. — (pp) Ibid. p. 621. — (qq) Ibid. p. 622. — (rr) Ibid. p. 623. — (ss) Ibid. p. 624. — (tt) Ibid. p. 625. — (uu) Ibid. p. 626. — (vv) Ibid. p. 627. — (ww) Ibid. p. 628. — (xx) Ibid. p. 629. — (yy) Ibid. p. 630. — (zz) Ibid. p. 631. — (aa) Ibid. p. 632. — (bb) Ibid. p. 633. — (cc) Ibid. p. 634. — (dd) Ibid. p. 635. — (ee) Ibid. p. 636. — (ff) Ibid. p. 637. — (gg) Ibid. p. 638. — (hh) Ibid. p. 639. — (ii) Ibid. p. 640. — (jj) Ibid. p. 641. — (kk) Ibid. p. 642. — (ll) Ibid. p. 643. — (mm) Ibid. p. 644. — (nn) Ibid. p. 645. — (oo) Ibid. p. 646. — (pp) Ibid. p. 647. — (qq) Ibid. p. 648. — (rr) Ibid. p. 649. — (ss) Ibid. p. 650. — (tt) Ibid. p. 651. — (uu) Ibid. p. 652. — (vv) Ibid. p. 653. — (ww) Ibid. p. 654. — (xx) Ibid. p. 655. — (yy) Ibid. p. 656. — (zz) Ibid. p. 657. — (aa) Ibid. p. 658. — (bb) Ibid. p. 659. — (cc) Ibid. p. 660. — (dd) Ibid. p. 661. — (ee) Ibid. p. 662. — (ff) Ibid. p. 663. — (gg) Ibid. p. 664. — (hh) Ibid. p. 665. — (ii) Ibid. p. 666. — (jj) Ibid. p. 667. — (kk) Ibid. p. 668. — (ll) Ibid. p. 669. — (mm) Ibid. p. 670. — (nn) Ibid. p. 671. — (oo) Ibid. p. 672. — (pp) Ibid. p. 673. — (qq) Ibid. p. 674. — (rr) Ibid. p. 675. — (ss) Ibid. p. 676. — (tt) Ibid. p. 677. — (uu) Ibid. p. 678. — (vv) Ibid. p. 679. — (ww) Ibid. p. 680. — (xx) Ibid. p. 681. — (yy) Ibid. p. 682. — (zz) Ibid. p. 683. — (aa) Ibid. p. 684. — (bb) Ibid. p. 685. — (cc) Ibid. p. 686. — (dd) Ibid. p. 687. — (ee) Ibid. p. 688. — (ff) Ibid. p. 689. — (gg) Ibid. p. 690. — (hh) Ibid. p. 691. — (ii) Ibid. p. 692. — (jj) Ibid. p. 693. — (kk) Ibid. p. 694. — (ll) Ibid. p. 695. — (mm) Ibid. p. 696. — (nn) Ibid. p. 697. — (oo) Ibid. p. 698. — (pp) Ibid. p. 699. — (qq) Ibid. p. 700. — (rr) Ibid. p. 701. — (ss) Ibid. p. 702. — (tt) Ibid. p. 703. — (uu) Ibid. p. 704. — (vv) Ibid. p. 705. — (ww) Ibid. p. 706. — (xx) Ibid. p. 707. — (yy) Ibid. p. 708. — (zz) Ibid. p. 709. — (aa) Ibid. p. 710. — (bb) Ibid. p. 711. — (cc) Ibid. p. 712. — (dd) Ibid. p. 713. — (ee) Ibid. p. 714. — (ff) Ibid. p. 715. — (gg) Ibid. p. 716. — (hh) Ibid. p. 717. — (ii) Ibid. p. 718. — (jj) Ibid. p. 719. — (kk) Ibid. p. 720. — (ll) Ibid. p. 721. — (mm) Ibid. p. 722. — (nn) Ibid. p. 723. — (oo) Ibid. p. 724. — (pp) Ibid. p. 725. — (qq) Ibid. p. 726. — (rr) Ibid. p. 72

SERMO XLVI

*Eruitur ex Codice Cass. xcvi, fol. 311, ubi reperi-
ritur cum nomine sancti Augustini, cui certo tri-
buendus. Locus ejus in Editis post praecedentem.*

SYNOPSIS.

I. Zachæus exactor, vocatur ad Christum suscipiendum. II. Zachæus reddit aliena, et sua donat. III. Zachæus factus filius Abrahæ. IV. Exhortatio ad ejus imitationem accendens.

I. « INGRESSUS Jesus perambulabat Jericho ; et ecce vir nomine Zachæus, etc. (a). » Audivimus modo Evangelii capitulum, Zachæi gestum, ut ex ipso ejus merito, et Christi Domini liberale proferamur exemplum¹. Ascendit in arborem Zachæus, ut Christum Dominum ex alto conspiceret quem humilis in brevi statura, videre non poterat; cupit nosse aspectu, quem noverat sensu; videre facie, quem viderat mente. In arbore stabat, sed impensurum Christum in arbore crucis, oculis fidei prævidebat. Transseuntem Dominum vidit, sed plus eum Dominus vidit; denique quod ipse petere non audebat, Dominus offerebat. Cum in arbore divina majestas² aspiceret, et eum videret, dixit : « Zachæe, festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere (b). » Promittit se

(a) *Luc.* xix, 1 et seqq. — (b) *Ibid.* 5.

¹ Vide Serm. clxxiv, n. 3, 4, 5; et Serm. cxix, n. 3. — ² Codex male
divina majestatis.

SERMO XLVI. DE ZACHÆO.

Christus ad ejus domum venturum, cuius desiderantis jam possederat animum. Venit ad Zachaeum Dominus, spirituales epulas præparantem, ut cuius fidem jam (non) solus noverat, ejus meritum cunctis præsidentibus demonstraret. Suscepit Deum gaudens; intravit Dominus in domum ejus, qui jam intraverat in cor ejus.

II. O felicitas sancti Zachæi¹! quem de arbore cupiebat, præsentem hospitem in domo gaudebat. Denique advenienti munus gratissimum offert : « Ecce, inquit, dimidium rerum mearum do pauperibus; si cui aliquid defraudavi quadruplum reddo (*a*). » Totum quod habuit Zachæus obtulit. O miranda Zachæi devotio! Substantiam suam in duas divisit partes; pars proficit in misericordia; pars redditur pro rapina². Non vult enim apud se quidpiam rapinarum retinere, ut possit Christi judicio plus placere, qui ex fraudibus veniam, et ex misericordia procul gloriam. Unde Dominus Christus ejus prosequitur laudem, probat fidem, honorat ejus in munere devotionem : « Amen, inquit, dico vobis, quoniam salus hodie huic domui a Deo facta est, quoniam et hic vere filius est Abrahæ (*b*). » Accepit domus salutem per fidem, quam perdidera aliquando per fraudem.

III. Lauda et exulta, Zachæe, quia hoc tibi præstitit sycomorus; sycomorus genus est pomorum non ita in Africa notum³. Sycomorus enim ficus fatuae sunt. Quare ergo videt Zachæus Christum? Quia non horruit crucis opprobrium: hoc enim tanquam stultum et fatuum ab hominibus videtur, Deus suspensus, Deus crucifixus; sed Zachæus non expavescit, quia « Quod stultum est Dei, sapientius » est hominibus (*c.*). » Fuit Zachæus Abrahæ filius fidei

(a) *Luc.* xix, 8. — (b) *Ibid.* 9. — (c) *1 Cor.* 1, 25.

¹ Vide Serm. xxv, n. 8. — ² Id. xiv, n. 2, et Serm. xxxix, n. 6. —

³ Id. CLXXIV, n. 3. Nota sermonem hunc in Africa habitum.

non genere; merito, non sobole; devotione, non stirpe. Primo Zachæus, ut videret Dominum concupiscit; ut concupivit, ita et vidit. Sic et « Abraham pater vester concu-» pivit videre diem meum, vidit, et gavisus est (*a*). » Zachæus Dominum suscepit, ut excepit Abraham; sed Abraham suscepit cum Angelis, Zachæus cum Apostolis; ille pergentem ad Sodomam, hic transeuntem per Iudæam; sed Abrahæ benedictio¹ meruit filium; Zachæum vero in filiorum transtulit numerum: Abraham Domino filium obtulit; Zachæus substantiam obtulit: ille hæredem, hic hæreditatem: ille quod habuit pignus immolavit; hic patrimonii sui substantiam exhibuit. Ante rerum suarum cum Christo partitus est patrimonium, et sic eum Dominus Abrahæ fecit filium. Si ergo iste merito laudatur, qui antequam acciperet beneficium cum Domino Christo partitus est patrimonium, quantum debet justificatus et redemptus sanguine Christi.

IV. Ecce prædixi: tu vero, quicumque es, hoc imitare; si vis pertinere ad patrem, fac quod Zachæus fecit, et mereberis quæ ipse meruit. Similitudo enim officiorum similitudinem exhibit meritorum. Non potest esse filius, quem diversi separant actus; non potest censeri nomine, qui fuerit diversus in opere. Primo unde tibi nomen imponis, quem nec actus, nec natura commendat? unde tibi filii nomen imponis, quem nec fides nec genus probat, nec prosapies indicat? Munere enim Dei et dono in te est, ut possis, quia in te est, ut velis, quia Zachæus idcirco Deo donante potuit, quia ipso jubente voluit. Ergo nos, Fratres charissimi, de sua quisque substantia non habentibus largiatur, nec excusat se aliquis dicens: « Aurum, argento tumque non habeo (*b*). » Deponite istam excusabilem

(*a*) Joan. viii, 56. — (*b*) Act. iii, 6.

¹ Cod. male benedictionem... Filius; et post Zachæus.

rationem; misericordia parva est, sed corona sublimior, quam, si quis vel modicum panis esurienti et calicem aquæ sienti porrexerit, tantum in nomine Domini, merebitur, quod Zachæus meruit.

SERMO XLVII.

In Natali martyris Vincentii I.

Habetur in Cod. Cass. xii, fol. 317; nomen sancti Augustini præfigitur, cui minime videtur abnegandus. Ponatur inter Editos post Serm. CCLXXVII, cum numero in Natali Martyris Vincentii V.

SYNOPSIS.

I. Vincentii fortitudo. II. Fortitudo Martyris a Deo. III. A Domino petenda. IV. Passiones transeunt, minime transit gloria.

I. VINCENTII, martyris sancti, fortissimam et gloriosissimam passionem celebrare Christus solemniter jubet, et segniter prædicare videmur. Animo et cogitatione conspeximus quanta pertulerit, quæ audierit, quæ respondebit, et quodam modo ante oculos nostros mirandum spectaculum constitutum est¹. Judex iniquus, tortor cruentus, martyr invictus, crudelitatis pietatisque certamen, et hinc insaniam, inde victoria. Lectione personante in auribus nostris, exarsit charitas in cordibus nostris; amplecti et osculari, si fieri potest, dilaniata membra vellemus, quæ tantis poenis sufficere mirabamur, et inexplicabili affectu, qui cruciari nolebamus. Quis enim velit sævientem videre

¹ Vide Serm. CCLXXV, n. 1.

carnificiem, et hominem in corpus humanum, humanitate amissa, furentem? quem cernere deceat¹ divaricatos artus machinatione tormenti, naturae figuram arreptam, ossa extendendo separata, exarando nudata? quis non adveretur? quis non exhorreat? et tamen haec omnia et horrenda justitia Martyris pulchra faciebat; et ipsa pro fide, pro pietate, pro spe futuri saeculi, pro charitate Christi tam mirabilis fortitudo tetram et funestam tormentorum et vulnerum faciem decore gloriae perfundebat.

II. Denique in eodem ipso uno spectaculo studia cum persecutore divisimus. Illum delectabat Martyris poena, nos causa; illum quia patiebatur, nos quare patiebatur; illum cruciatus, nos virtus; illum vulnera, nos corona; illum quod in doloribus diutissime tenebatur, nos quod minime frangebatur doloribus; illum quia² vexabatur in carne, nos quia permanebat in fide. Itaque illum, ubi sua pascebat immanitas, ibi torquebat Martyris veritas; nos autem horrenda quidem jubentem vix ferebamus, sed deficiente vincebamus Vincentio. Nec noster tamen ipse luctator in se ipso aut per semetipsum extitit victor, sed in illo et per illum qui pro omnibus exaltatus praebet auxilium, qui pro omnibus passus reliquit exemplum. Ille exhortatur ad prælium, qui ad præmium vocat, et ita expectat certantem³, ut laborantem adjuvet. Athletæ suo ita præcipit quid faciat, et proponit quid accipiat, ut etiam ne deficiat, subveniat⁴. Oret ergo simpliciter qui simpliciter vult certare, superare perniciter, regnare feliciter.

III. Audivimus loquentem conservum et persecutoris linguam constantibus et veracibus responcionibus convincentem; sed prius audivimus Dominum dicentem⁵: « Non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri,

¹ Codex debeat. — ² In Cod. deest quia. — ³ Ibid. abundat vox et.

— ⁴ Codex male subvenit. — ⁵ Vide Serm. cclxxxv, n. 1.

» qui loquitur in vobis(a), » Ac per hoc iste ideo superavit adversarios suos, quia sermones suos in Domino laudavit. Noverat dicere: « In Domino laudabo verbum, in » Domino laudabo sermonem; in Deo sperabo, non timebo » quid faciat mihi homo (b). » Vidimus Martyrem immania tormenta patientissime tolerantem; sed Deo subjiciebat animam suam¹. « Ab ipso enim patientia » ejus (c); et ne humana fragilitas, per impatientiam deficiens Christum negaret, et in gaudium veniret inimici, sciebat cui diceret²; « Deus meus, erue me de manu » peccatoris, de manu legem prætereuntis et iniqui, quo- » niam tu es patientia mea (d). » Sic enim significavit, qui cantavit ista, quomodo Christianus petere debeat ab inimicorum erui potestate, non utique nihil patiëntio, sed ea quæ patitur sustinendo patientissime: « Erue me de » manu peccatoris, de manu legem prætercuntis et iniqui. » Si autem queris quomodo se velit erui, intende quod sequitur: « Quoniam tu es patientia mea. » Ibi est gloriosa passio, ubi pia est ista confessio, « Ut qui gloriatur, in Do- » mino glorietur(e). » Nemo itaque presumat de corde suo, cum profert sermonem; nemo de viribus cum tentationem suffert, quia et ut bona loquamur, ab illo est nostra sapientia, et ut³ mala sufferamus, ab illo est patientia nostra. Nostrum est ergo velle; sed votati exigimur, ut velimus. Nostrum est petere; sed quod nescimus, quid petimus? Nostrum est accipere; sed quid accipiemus, si non habemus? Nostrum est habere; sed quid habemus, si non accipimus? proinde « Qui gloriatur, in Domino glo- » rietur. »

(a) Matth. x, 20. — (b) Psal. lv, 11. — (c) Id. lxi, 6. — (d) Id. lxx, 4, 5.

— (e) 1 Cor. i, 31.

¹ Cod. male ejus. — ² Vide Serm. cclxxxviii, n. 2. — ³ Codex bis male ut. — ⁴ In Cod. deest sed. Puncta confusa ordinare tentavinus.

IV. Dignus itaque martyr Vincentius a Domino coronari, in quo elegit et per sapientiam et per patientiam gloriari. Dignus solemnii celebritate, dignus felicitate æterna, pro qua adipiscenda leve quidquid minacissimus judex terruit, quidquid carnifex cruentus infixit; transactum est quippe quod pertulit, non transiturum est quod accepit. Certe enim sic vexata sunt membra, sic viscera cruciata, tam crebro et tam crudeliter repetita tormenta, sic, sic quemadmodum facta sunt ista; et si fierent multo graviora, « Non sunt condignæ passiones hujus temporis » ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis (a). »

SERMO XLVIII.

In Natali martyris Vincentii II.

Eruitur ex eodem Cod. Cass. xii, fol. 318, cum eodem nomine. Ponatur post præcedentem cum numero in Natali Martyris Vincentii vi.

SYNOPSIS.

I. Vincentii coram Daciano fortitudo. II. Vincentius Dacianus, vivens et moriturus, vixor.

I. MAGNUM spectaculum, Fratres mei¹. Certabant duo, sæviens et patiens, servus Christi Vincentius, et filius diaboli Dacianus. Perfidus in Martyris corpore sæviebat, sed nec sanctus Vincentius metuebat, quia Christum pro

(a) Rom. viii, 18.

¹ Vide Serm. cclxxiv, n. 1; cclxxv, n. 1, et cclxxvi, n. 3.

SERMO XLVIII. IN NATALI MARTYRIS VINCENTII II. 257

se pugnantem videbat. Vicit dum judicabatur, quia ab eo quem confitebatur, non relinquebatur. Interrogatus non dubitavit respondere, quod quærebatur, et auxit unde quæsitor² potius irasperetur. Inflammavit odium juventutis³, ut gloria cresceret confitentis. Quid enim timeret Vincentius leonem in fremitu irascentem et rugientem, quia jam « leoni de tribu Juda (a) » hærebat, fortitudinem sibi virium ministranti. Jam itaque sumptis armis Christi invictus, sicut leo, fidebat Vincentius et clamat: Mecum decertet pugna, si prævalet confidentia; videbit me plus posse dum torqueor, quam ipse dum torquet. Sanctus Vincentius in exilium mittitur, et iter ad paradisum meditatur. Morte afficitur, et de vita meliore lætatur; equuleo⁴ extenditur, et fit clarior, dum a persecutore punitur. Existit⁵ ante hominem judicem; ante hominem stabat, sed in corde Deum judicem rogabat dicens: O antique hostis, humani generis inimice, quid in mea passione non facias, qui et Deum meum tentare voluisti, sed vincere non prævaluisti; prostrata enim sicut bestia jacuisti. Non timeo, inquit, supplicia, quæcumque iratus impegeris⁶; hoc magis mihi fortitudinis est, quod te singis velle misereri. Insurge, Diabole; percurrant omnes poenæ fidem et fortitudinem ex anima christiana.

II. In furore et in ira sua, impius Dacianus ait: Vincere me non potest iste; dum vivet, tormentis acerbissimis applicetur. O insuperabilis virtus! o invicta animi fortitudo! sanctus Vincentius torquetur, tunditur, flagellatur, exuritur, extensis membris crescit ad poenam, cuius spiritus jam migraverat ad coronam. At ille qui quotidie victimum se erubescerat audiri, ait: Prævaluisti

(a) Apoc. v, 5.

¹ Codex quæsitus. — ² Ita Codex pro sæviens, ut militi videtur. —

³ Codex male exsilio. — ⁴ Forte stetit, vel extitit. — ⁵ Cod. impingeris.